

Vývoj struktury a počtu pěstitelů řepy na území dnešní ČR

THE DEVELOPMENT OF THE STRUCTURE AND NUMBER OF SUGAR BEET GROWERS IN THE AREA OF THE CONTEMPORARY CZECH REPUBLIC

Daniel Froněk – Ministerstvo zemědělství ČR

Struktura a počty pěstitelů cukrovky prošly za posledních několik desetiletí na území dnešní České republiky bouřlivým vývojem, který byl jednoznačně dán politicko-ekonomickými podmínkami příslušného časového období. Podoba takového vývoje by se v jiných zemích hledala jen velice obtížně. V každém případě údaje o počtu a struktuře pěstitelů a o průměrné ploše na jednoho z nich patří mezi zajímavé a důležité parametry, které jsou v posledních šesti letech i trvalou položkou ústřední cukerní statistiky ministerstva zemědělství. Od roku 2006/2007 je část plochy cukrové řepy využívána i na jiné než potravinářské účely. Vznikla tak ne nedůležitá skupina pěstitelů, kteří de facto pomáhají udržet stálou neklesající úroveň plochy cukrové řepy.

Ústřední cukerní statistika Ministerstva zemědělství dosud pracovala pouze s údaji o pěstitelích řepy pro potravinářské užití, potřeba prezentovat za Českou republiku úplné údaje o této komoditě však vyvolala potřebu zahrnout i údaje řepy a pěstitelů pro nepotravinářské využití. Za tím účelem jsou od cukrovarnických podniků prostřednictvím příslušného úřadu státní správy získávány strukturované informace sloužící k úplnému a správnému pohledu na aktuální stav a vývoj pěstitelské základny cukrové řepy v České republice.

Nyní předkládané vybrané údaje o vývoji ploch a počtu pěstitelů jsou průřezem posledních osmdesáti let, které více méně dobře reprezentují každou vývojovou etapu. Podrobnější a ucelenější soubor dat a textu bude možné prezentovat až po zpracování značného množství poměrně nesourodých a zejména dílčích údajů.

Tab. I. Struktura pěstitelů cukrovaru Němčice nad Hanou v hospodářském roce 1939/1940

Pěstitel*	Počet akcií (ks)	Odhad plochy (ha)
Obec Tvorovice	100	34
Rozkošný Jan	91	30
Rolnická záložna Tištin	80	27
Šelepová, Mořice	66	22
Štefek, Otaslavice	60	20
Mohapl, Přerov	60	20
Brodický, Žešov	60	20
Horníček, Ivanovice	55	18
Beneš, Němčice	40	13
Dostál, Čelčice	40	13
Roháčková, Žešov	1	0,33

* ukázka části pěstitelů (10 největších a 1 nejmenší)

Období před kolektivizací

Prakticky až do násilné kolektivizace v padesátých letech dvacátého století se struktura a počet pěstitelů vyvíjely více méně přirozenou cestou. Vyjdeme-li z doby po zrušení nevolnictví, tak rozhodujícími pěstiteli řepy byly statky a hospodářská sídla majetných občanů – šlechticů, dále osoby z okruhu císařského dvora, finančníků, obchodníků nejrůznějšího druhu, ale i spekulantů a dobrodruhů. Rozlohy pěstované řepy se však pohybovaly v řádech jednotek či desítek hektarů v závislosti na kapacitě tehdejších poloprůmyslových cukrovarů. Jen velmi pomalu a zřídka přibývali drobní řepaři tak, jak jejich finanční situace dovozovala nabývat do svého vlastnictví půdu, a jak je sami majitelé cukrovarů pobízeli a různě stimulovali pěstovat řepu. V případech těchto drobných pěstitelů se dá hovořit o výměřích řepy v řádech desetin až jednotek hektarů, často řepná pole připomínala velké záhony.

Pěstování řepy přinášelo samá pozitiva od naturálních (řepné řízky, skrojky, melasa) až po finanční, což vedlo k rychlému nárůstu počtu pěstitelů v době průmyslové revoluce a zakládací hořečky cukrovarů, zejména v sedmdesátých letech devatenáctého století. Struktura pěstitelů utvořená v této době přetrvávala až do zmiňované kolektivizace. V určité významné míře se na ní projevila pozemková reforma po vzniku československého státu, kdy bylo rozparcelováno značné množství bývalých, zejména šlechtických velkostatků na menší nebo zcela malé celky. Zcela typickým však již zůstalo veliké množství malých a menších pěstitelů. Takovým klasickým příkladem může posloužit stav pěstitelské základny tehdy rolnického cukrovaru v Němčicích nad Hanou v hospodářském roce 1939/1940. Základním typickým znakem rolnického cukrovaru byla povinná dodávka řepy na akcii, v tomto konkrétním případě to bylo 100 metrických centů, tedy 10 tun. Pěstitelů-dodavatelů bylo celkem 1970 v 98 obcích okresů

Tab. II. Plán a skutečnost dodávek řepy do cukrovaru Dobruška v kampani 1955/1956

	Dodávka řepy (t)	Výnos řepy (t.ha ⁻¹)
plán: plocha 1 470 ha	53 000	36
z toho soukr. zemědělci 472 ha	14 000	30
skutečnost: plocha 1 450 ha	58 000	39,5
z toho státní sektor (74,1 %)	43 000	
z toho soukromý sektor (25,9 %)	15 000	

Tab. III. Struktura pěstitelů cukrovky v Čechách v roce 1990

Pěstitel cukrovky	Plocha (ha)	Odběratel-cukrovar
SS Smiřice	912	Smiřice, Předměřice
SS Bezno	905	Brodce
SS Vysoká	807	Mělník, Brodce
ZD Velké Přílepy	780	Úžice
SS Katusice	700	Čejetický, Brodce
ZD Kačina	617	Ovčáry
SS Český Brod	600	Český Brod
ZD Černuc	580	Velvary
ZD Choťanky	550	Nymburk
ZD Nehvizdy	540	Kostelec
SS Čáslav	530	Vrdy, Ovčáry
ZD Peruc	528	Lovosice, Klobuky
SS Praha	527	Čakovice
ZD Mečeříž	520	Mělník, Kostelec
SS Mělník	509	Dolní Beřkovice
SS Postoloprty	500	Žatec, Postoloprty
ZD Potěhy	500	Vrdy
ZD Žehušice	500	Ovčáry
ZD Nový Bydžov	500	Nový Bydžov
ZD Mělnické Vtelně	490	Mělník
ZD Jaroměř	490	Smiřice
ZD Straškov	485	Doksany
ZD Bečváry	485	Cerhenice
Oseva Nymburk	455	Nymburk, Kostelec
Zd Suchdol	450	Ovčáry
ZD Králíky	436	Nový Bydžov
ZD Žižice	435	Velvary, Zvoleněves
ZD Slatiny	434	Bašnice
ZD Vraný	430	Klobuky, Velvary
SS Žatec	420	Žatec
ZD Činěves	416	Dymokury
ZD Ředhošť	410	Klobuky
ZD Kamenné Žehrovice	410	Zvoleněves
ZD Křečhoř	400	Cerhenice
ZD Líbeznice	395	Úžice
Oseva Chrudim	384	Hrochův Týnec
ZD Josefův	375	České Meziříčí
ZD Luštěnice	370	Dobrovice
ZD Klapý	360	Lovosice
ZD Ovčáry	350	Ovčáry
ZD České Meziříčí	350	České Meziříčí
SS Roudnice n/Labem	340	Doksany
ZD Lošany	340	Cerhenice
ZD Dolany	340	Smiřice
ZD Hostovice	330	Hrochův Týnec
ZD Trnov	330	České Meziříčí
ZD Slatina	325	Lovosice
ZD Řepín-Střemy	320	Mělník
ZD Humburky	315	Nový Bydžov
ZD Dolní Chvatliny	310	Český Brod
ZD Oskořinek	310	Nymburk
ZD Dolní Újezd	306	Hrochův Týnec
SS Podbořany	300	Žatec
ZD Svítkov	300	Hrochův Týnec
ZD Všestary	300	Předměřice n/Lab.
SS Lichoceves	298	Zvoleněves
ZD Bystřice	298	Dobrovice
ZD Chroustovice	295	Hrochův Týnec

Prostějov, Přerov, Vyškov, Olomouc a Kroměříž, ale také ve vzdálenějších a kurióznějších lokalitách například v Prosenicích, kde také existoval rolnický cukrovar. Z uvedeného celkového počtu pěstitelů téměř 22 % tvořili dodavatelé ze čtyř obcí (Němčice, Tišín, Švábenice a Mořice) a s počtem 1888 akcí zabezpečujících téměř 20 tisíc tun řepy tvořili základnu cukrovaru. Obec Němčice byla zároveň největší co do počtu akcionářů (144). Právě velké množství drobných akcionářů je typické rolnickou akciovou společností, jakou byly i Němčice, kde 259 akcionářů vlastních jednu akcii tvořilo 13 % celkového počtu. Jiná situace je však z pohledu jednotlivých akcionářů, kde největším byla sama obec v Tvorovicích, druhým pak zakladatel cukrovaru a senátor Jan Rozkošný, jak dokládá tab. I.

Vliv kolektivizace

Další významnou a zcela odlišnou etapou vývoje pěstitelů je období kolektivizace, období násilného vykořnění vlastnických struktur a vztahů vedoucí mimo jiné k výrazné koncentraci ploch i u cukrové řepy. Za příklad poslouží cukrovar v Dobrovice, původně podnik v majetku šlechtického rodu Thurn-Taxisů, později součást bankovní firmy Ústecká rafinerie cukru. V jeho struktuře byly větší dodavatelé početnější, než u rolnického závodu v Němčicích, rozhodujícími byly knížecí velkostatky.

Rajón dobrovického závodu v polovině padesátých let dvacátého století zasahoval do tří okresů – Mladá Boleslav, Nymburk a Jičín – se 45 obcemi. Výkup řepy probíhal přes 13 filiálních povozových a železničních vah. Celkem bylo 545 dodavatelů řepy, z toho pouze 97 subjektů byly tehdy výtěžky nového systému (jednotná zemědělská družstva a státní statky, dále také výzkumný ústav řepařský v Semčicích a vojenské statky v Milovicích), tvořící jen 17,8 % celku. Naopak všemožně likvidovaný soukromý sektor sestával „ještě“ ze 448 subjektů, tedy 82,2 % celkového počtu. Byla to pro tehdejší kolektivizační proud velmi nepříjemná skutečnost, která měla za následek ještě zesílení tlaku na další cílené podrývání základů a konečnou likvidaci soukromého sektoru.

A jak je patrné z tab. II. o plánovaných a skutečných dodávkách do Dobrovice v kampani 1955/1956, situace byla z pohledu orgánů státu skutečně alarmující, protože plnou čtvrtinu dodávek řepy stále tvořili soukromě hospodařící, byť intenzivně likvidovaní, zemědělci.

Od šedesátých let se dá již hovořit o plně postátněném zemědělství včetně pěstitelů cukrové řepy. Prozatím není známo, který soukromý zemědělec byl tím na dlouhá léta posledním pěstitelem řepy v tehdejší ČSSR, je možné, že se v některých archívních materiálech taková informace objeví. V každém případě se v této době ustálila struktura velkoplošných hospodařících celků, z větší části jednotných zemědělských družstev, dále pak státních statků a v doplňující formě i šlechtitelských, výzkumných a osivářských podniků.

Této formě hospodaření, pomíneme-li jiné aspekty, nelze upřít jednu nespornou ekonomickou výhodu. Na rozumně velkých půdních celcích bylo možné dosahovat lepších výsledků pěstování, a tím i výsledků ekonomických, než na původních malých políčkách. Je však dostatečně známo, že v praxi většinou nemohla být tato výhoda z větší části nebo zcela využita (vlivem úrovně osiva a orientace výnosovým směrem, kvality mechanizace atd.). Až teprve s dostupností kvalitních odrůd a strojového parku po roce 1990 mohl být potenciál větších půdních celků patřičně zúročen.

Změny po roce 1989

Abnormálně velké celky byly po rozpadu stávající struktury podniků na počátku devadesátých let v rámci privatizace a navrácení majetku rozděleny na menší bloky a hony, ve velké míře došlo k atomizaci těchto celků. V konečném výsledku toto snížení průměrné plochy představovalo více jak 80 %. Názorně to lze ukázat na roku 1995, kdy skupina 822 pěstitelů s výměrou do 5 hektarů představovala téměř 42 % z celkového počtu bezmála 2000 pěstitelů, což ve sledované osmdesátileté řadě nemá přiměřeného srovnání.

Poměrně brzy, již od roku 1996, docházelo k opětovnému nárůstu průměrné plochy řepy, a to až na 80 až 90 hektarů v době těsně před vstupem České republiky do Evropské unie. Poté následoval mírný pokles způsobený zejména pokračující restrukturalizací pěstitelské základny a koncentrací zpracovatelských kapacit.

Období od vstupu do Evropské unie se struktura pěstitelské základny víceméně ustálila. Skupiny pěstitelů od 11 do 50 hektarů a od 50 a více jsou zcela dominantní, jak ukazuje tab. IV. Rozvrstvení základny (počty pěstitelů ve skupinách podle velikosti výměry) je poměrně shodné s rozvrstvením řepařů v polovině šedesátých let, což lze označit za skutečnost zajímavou, avšak víceméně náhodnou. Určitou podobnost struktury by bylo možno nalézt i v rozvrstvení pěstitelů z druhé poloviny třicátých let. Je však jen částečná, protože ji chybí tehdy výrazně málo početná skupina pěstitelů nad 20 hektarů, což je zcela logické vzhledem k tehdejšímu majetkoprávnímu a politickému vývoji vlastnictví půdy.

Tab. IV. Struktura pěstitelů v hospodářském roce 2007/2008

Oblast	Výměra (ha)	Počet pěstitelů	Podíl (%)
Čechy	do 5	20	4,6
	6–10	34	7,8
	11–50	199	45,8
	51–100	81	18,6
	101–200	67	15,4
	201 a více	34	7,8
	celkem	435	100,0
Morava	do 5	38	11,4
	6–10	31	9,3
	11–50	127	38,3
	51–100	69	20,8
	101–200	42	12,7
	201 a více	25	7,5
	celkem	332	100,0
ČR	do 5	58	7,6
	6–10	65	8,5
	11–50	326	42,5
	51–100	150	19,6
	101–200	109	14,2
	201 a více	59	7,7
	celkem	767	100,0

Tab. III. Struktura pěstitelů v Čechách v roce 1990 – pokračování 1

Pěstitel cukrovky	Plocha (ha)	Odběratel-cukrovar
ZD Charvátce	290	Doksany
ZD Radovesice	280	Doksany
ZD Tismice	280	Český Brod
ZD Kněžice	280	Dymokury
ZD Tuněchody	278	Hrochův Týnec
ZD Přerov n/Lab.	275	Litol
ZD Stratov	270	Litol
ZD Bylany	270	Hrochův Týnec
ZD Zálší	270	Hrochův Týnec
ZD Ronov n/Doubr.	268	Vrdy
SS Lochovice	266	Modřany
ZD Tuchoraz	265	Český Brod
ZD Libochovice	260	Lovosice
Oseva Louny	260	Postoloprty
ZD Staňkovice	260	Postoloprty, Žatec
ZD Vrbno n/Lesy	260	Postoloprty
ZD Řisuty	260	Klobuky
ZD Velim	260	Cerhenice
ZD Úmonín	258	Ovčáry
ZD Hříškov	250	Postoloprty
ZD Orasice	250	Doksany
ZD Hořešovice	250	Klobuky
ZD Cerhenice	250	Cerhenice
ZD Košík	250	Dobrovice
ZD Loučeň	250	Dobrovice
ZD Opočnice	250	Dymokury
ZD Předměřice n/Lab.	240	Předměřice n/Lab.
ZD Lysá-Litol	240	Litol
ZD Podhorní Újezd	240	Bašnice
ZD Klecany	231	Čakovice
ZD Bohušovice n/Ohří	230	Doksany
ZD Malotice	230	Český Brod
ZD Písková Lhota	230	Nymburk
ZD Zvole	230	Modřany
ZD Nahořany	230	České Meziříčí
ZD Jenišovice	230	Hrochův Týnec
ZD Staré Město	230	Čejetičky
ZD Jesenice	220	Modřany
ZD Týnec	215	Dobrovice
ZD Žehuň	215	Nymburk
ZD Polepy	210	Mělník
ZD Dřísy	210	Kostelec n/Lab.
ZD Čistá	210	Čejetičky
Oseva Svobodné Dvory	210	Předměřice n/Lab.
ZD Modletice	206	Modřany
ZD Březina	205	Mnichovo Hradiště
SS Lovosice	200	Lovosice
ZD Neumětely	200	Modřany
ZD Radovesice II.	200	Nymburk
ZD Nová Ves	200	Dolní Beřkovice
ZD Plazy	200	Čejetičky, Mnichovo Hradiště
ZD Morašice	200	Hrochův Týnec
ZD Zaječice	196	Hrochův Týnec
ZD Choltice	193	Hrochův Týnec
SS Snědovice	190	Dolní Beřkovice
ZD Přepychy	181	České Meziříčí
Hosp. Líšnice	180	Žatec
ZD Velké Všelisy	180	Mělník

Tab. III. Struktura pěstitelů v Čechách v roce 1990 – pokračování 2

Pěstitel cukrovky	Plocha (ha)	Odběratel-cukrovar
ZD Dobruška	180	České Meziříčí
ZD Běchary	180	Dobrovice
ZD Smiřice	177	Smiřice
ZD Černíkovice	173	České Meziříčí
ZD Tutleky	170	České Meziříčí
ZD Chomutice	170	Bašnice
ZD Krchleby	163	Vrdy
ZD Bechlín	160	Dolní Beřkovice
ZD Dřínov	160	Úžice
ZD Pěnčín	150	Mnichovo Hradiště
ZD Mořina	150	Modřany
ZD Březno	150	Čejetický
ZD Bohuslavice	150	České Meziříčí
ZD Lovčice	150	Syrovátka
ZD Vraclav	150	Hrochův Týnec
ZD Nové Město n/Cidl.	147	Syrovátka
ZD Přestavky	140	České Meziříčí
SS Horní Beřkovice	130	Dolní Beřkovice
ZD Loukovec	130	Mnichovo Hradiště
ZD Vražkov	125	Dolní Beřkovice
ZD Dubenec	125	Smiřice
ZD Cítov	120	Dolní Beřkovice
ZD Přepeře	120	Mnichovo Hradiště
ZD Lhota p. Přeloučí	120	Hrochův Týnec
ZD Děčany	115	Lovosice
Hosp. Bečov	115	Žatec
ZD Vlčí Habřina	110	Hrochův Týnec
ZD Jabkenice	105	Dobrovice
ZD Lipoltice	100	Vrdy
ZD Bolehošť	100	České Meziříčí
ZD Synkov	100	České Meziříčí
ZD Všeň	100	Mnichovo Hradiště
ZD Radim	100	Bašnice
Čachovice-Lipník	90	Brodce
ZD Sloupnice	86	Hrochův Týnec
ŠS Čáslav	85	Vrdy
ZD Ledce	85	Dobrovice
ZD Poddůlší	85	Mnichovo Hradiště
ZD Skryje	75	Vrdy
ŠS Toušeň	72	Kostelec n/Lab.
ZD Sychrov	70	Mnichovo Hradiště
PP Kladruby n/Labem	70	Hrochův Týnec
ZD Golčův Jeníkov	70	Vrdy
ZD Štědrá	65	Dolní Beřkovice
Hosp. Lužice	50	Žatec
SPP Kostelec n/Orl.	50	České Meziříčí
ZD Podlažice	50	Hrochův Týnec
Vlčkovice v P.	50	Smiřice
ZD Bykoš	45	Modřany
ŠS Hořice	45	Bašnice
ZD Tuchořice	40	Žatec
Oseva Dobřenice	35	Syrovátka
SS Středokluky	32	Žvoleněves
Sempra ČM – Ostrov	20	České Meziříčí
Oseva Semčice	16	Dobrovice

Cukrová řepa nejen na cukr

Cukerní reforma Evropské unie prozatím neměla na průměrnou plochu řepy vliv, jak ukazuje tab. V. I když došlo ke snížení 23 % národní kvóty cukru, a s tím i k poklesu absolutního počtu pěstitelů, mohlo by se očekávat i přiměřené snížení ploch cukrové řepy. Nestalo se tak.

V Dobrovici u Mladé Boleslavi byl u místního cukrovaru vybudován lihovar na zpracování cukrové řepy, díky čemuž mohla být využita většina ohrožených polí s cukrovkou pro výrobu řepy na kvasný líh pro nepotravinářské využití. Plocha takové řepy představuje cca 15 % celku. Pokles se tak zastavil na průměrných 65 hektarech řepy na jednoho pěstitele. Celková plocha řepy však nadále klesá zejména vlivem zvyšujících se kvalitativních a kvantitativních znaků řepy. Nicméně lze předpokládat, že tento pokles se bude nadále zmenšovat tak, jak se sklizňové výsledky budou blížit biologickému výnosu řepy, pokud ovšem vývoj nebude ovlivněn jiným, nyní těžko očekávaným činitelem.

V každém případě od roku 2006 k existující jediné skupině pěstitelů cukrové řepy určené pro výrobu cukru přibýly další dvě skupiny. Jednak je to skupina pěstující cukrovou řepu pouze pro výrobu kvasného líhu a jiné využití a jednak je to skupina pěstující cukrovou řepu současně pro oba směry využití.

Jestliže v roce 2006 bylo poměrně zastoupení těchto skupin v rámci celku 91,5 : 8,3 : 0,1, pak v roce 2007 došlo k výrazné změně zaměření jednotlivých skupin řepářů s výsledkem poměru počtu pěstitelů v jednotlivých skupinách 49,8 : 6,5 : 43,7. Tento trend pokračoval v roce 2008 dosažením poměru pěstitelů 49,2 : 4,0 : 46,8, přičemž v roce 2009 skupina pěstitelů řepy pouze na výrobu cukru ztratila nadpoloviční většinu ve prospěch skupiny pěstitelů cukrovky pro výrobu cukru a zároveň pro výrobu líhu v poměru 43,3 : 2,1 : 54,6.

Závěr

Jak je v úvodu článku uvedeno, jsou zde publikována jen některá data ze sledované osmdesátileté řady. Ve skutečnosti velké množství nesourodých a nezpracovaných dat, která jsou k dispozici, prozatím neumožňuje jejich úplnější prezentaci. Přesto závěrečná tab. V. obsahuje vybrané a dostatečně reprezentativní časové úseky, ve kterých docházelo k výraznějším posunům ve vývoji struktury a počtu pěstitelů na území dnešní České republiky. Ve zpracování dat a ve sledování vývoje struktury pěstitelů cukrové řepy se bude nadále pokračovat.

Souhrn

Struktura pěstitelské základny cukrové řepy, absolutní počty pěstitelů a průměrná plocha na jednoho z nich prošly od vzniku samostatného československého státu místy až bouřlivým vývojem. Nevychýly se přirozeným způsobem, ale zcela zásadně na základě vlivu kolektivizace zemědělství po roce 1948 a opětovným návratem k soukromému hospodaření po roce 1989. Proto srovnání se starými členskými státy EU je téměř nemožné. Stejně tak je problematické hodnotit komplexně vývoj struktury a ploch v samotné ČR, protože násilné změny v padesátých letech nebyly plně kompenzovány po roce 1989. Jednak Česká republika v posledních desetiletích přišla o výsadní postavení špičkového vývozce cukru, čímž výrazně klesla celková plocha řepy, a jednak se struktura pěstitelů

nevrátila do původního stavu – zůstalo velké množství větších a velkých ekonomických celků a s nimi i větší průměrná plocha řepy. Je to menší, ale jistá ekonomická výhoda před státy, jejichž průměrná plocha řepy nedosahuje ani deseti hektarů na pěstitele. Nicméně tato výhoda není trvalého charakteru, protože státy s malým průměrem plochy řepy také směřují k úrovni států jako například Česká republika, avšak bez nenásilných politicko-ekonomických změn.

Klíčová slova: cukrovar, cukrová řepa, pěstitel, plocha, průměrná plocha, struktura.

Zdroje:

1. Státní zemědělský intervenční fond
2. Ministerstvo zemědělství
3. VUC Praha, a. s.

Froněk D.: The development of the structure and number of sugar beet growers in the area of the contemporary Czech Republic

The structure of sugar beet grower community, the absolute numbers of the growers, and the average area per grower have undergone an almost tumultuous development in places since the independent Czechoslovakia was established. The development wasn't natural, but was largely formed not only by the collectivization of agriculture after the year 1948, but also by the return to private soil management after the year 1989. Therefore it is nearly impossible to compare it to the old member states of EU. It is also problematic to evaluate the development of the structure and areas in the Czech Republic itself, because the violent changes in the 1950s were not fully compensated for after the year 1989. Firstly, the Czech Republic lost in the recent decades the privileged position of an excellent sugar exporter, which seriously reduced the total area used for sugar beet, and secondly, the structure of the growers did not return to the original state – a high number of large economic units remained, and with them also a higher average area dedicated to sugar beet. It is a minor, but a sure economic advantage before other countries, in which the average area per grower doesn't even reach ten hectares.

Tab. V. Přehled struktury a počtu pěstitelů v období 1928–2008

Oblast, rok	Počet pěstitelů	Průměrná výměra (ha.pěstitel ⁻¹)	Celková plocha řepy (ha)
ČSR – Česká část 1928	175 242	1,1	196 618
ČSR – Česká část 1955	130 851	1,3	166 081
ČSSR – ČSR 1967	2 399	60,6	145 468
ČSFR – Česká část 1990	450	262,5	118 113
ČR 1993	673	159,4	107 243
ČR 1995	1 979	47,3	93 654
ČR 2003	896	84,1	75 367
ČR 2004	935	76,0	71 095
ČR 2005	901	72,8	65 569
ČR 2006	866	64,4	55 801
ČR 2007	767	65,4	54 026
ČR 2008	767	71,4	51 289
ČR 2009	711	74–75*	53 200*

* odhad

However, this advantage is not everlasting, because the countries with small average sugar beet areas are also heading towards the standards of states such as the Czech Republic, however without violent political and economic changes.

Key words: sugar factory, sugar beet, grower, area, average area, structure.

Kontaktní adresa – Contact address:

Ing. Daniel Froněk, Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 117 05 Praha 1, Česká republika, e-mail: daniel.fronek@mze.cz